

DOĞAL ÖĞRETİM YAKLAŞIMI

İçerik

- ❖ Doğal Öğretim Yaklaşımı
- ❖ Çevresel Düzenleme Stratejileri (Öğretim Fırsatı Yaratma)
- ❖ Doğal Öğretim Yöntemleri
  - ❖ Model Olma
  - ❖ Tepki İsteme Modeli
  - ❖ Bekleme Süreli Öğretim
  - ❖ Fırsat Öğretimi

Doğal Öğretim Yaklaşımı

❖ Son yıllarda, iletişim ve sosyal becerilerin doğal bağlamlarda öğretilmesi üzerinde durulmaya başlanmıştır.

❖ Beceri öğretimi için **doğal bağlam**ların kullanıldığı, **doğal çevrenin** öğretimi kolaylaştırdığı ve cesaretlendirdiği yaklaşıma **doğal yaklaşım** adı verilmektedir (Erbaş, 2003).

❖ Doğal yaklaşım, farklı tekniklerden oluşmaktadır.

❖ Doğal yaklaşım kapsamında yer alan tekniklerin bazı ortak özellikleri vardır.

- ❖ Doğal olanakların kullanılması
- ❖ Çevresel düzenlemelerin yapılması
- ❖ Öğrencilerin ilgilerine yoğunlaşılması
- ❖ Doğal sonuçların kullanılması

devam.
❖ Araştırmalar, doğal yaklaşımın geleneksel yaklaşıma göre daha etkili olduğunu göstermektedir.

❖ Neden?

❖ **Yüksek genelleme**

❖ Doğal yaklaşım neden ^{devam} daha etkili?

❖ Doğal bağlamda ve rutinlerde öğretim yapılması

❖ Doğal çevrede öğretim yapılması

❖ Öğretmen, anne baba ve arkadaşların öğretime katılması

❖ Öğretilen becerilerin işlevsel olması

❖ Öğretimin doğal sonuçlarla sonuçlanması

Çevresel Düzenleme Stratejileri (Öğretim Fırsatı Yaratma)

❖ Doğal yaklaşımın önemli özelliklerinden birisi çevresel düzenlemedir.

❖ İlgi çekici nesnelere içermeyen ya da öğrencilerin gereksinimlerini tetiklemeyen bir çevre, doğal yaklaşımı kullanmak açısından uygun bir ortam değildir (Snell ve Brown, 2000).

devam...

- ❖ Doğal rutin ya da etkinliklerde öğretim fırsatları yaratılarak öğrencilere bazı davranış ve beceriler kazandırılabilir.
- ❖ Öğretim fırsatları çocukla etkileşim halinde olunan her an yaratılabilir.
- ❖ Öğrenci bir nesneye, kişiye ya da olaya ilgi gösterdiğinde beceri ya da kavram öğretme şansı artar.

devam...

❖ Yetersizliği olan öğrencilerin zor olan becerileri kendi başlarına öğrenmeleri her zaman mümkün olmayabilir ve öğretim fırsatı yaratmak gerekebilir. Bunun için şu teknikler kullanılabilir;

- ❖ Talep etme
- ❖ Seçenek sunma
- ❖ Ulaşılmaz hale getirme
- ❖ Az miktarda verme
- ❖ Etkinlikleri eksik bırakma
- ❖ Beklenmedik durumlar yaratma
- ❖ Paralel ve kendi kendine konuşma
- ❖ Genişletme

Talep Etme

- ❖ Talep etme, yetişkinin bir istekte bulunması ve öğrencinin bu isteğe yanıt vermesi sürecidir.

- ❖ Öğrenciden bir şey yapması/söylemesi istenir (evet/hayır tepkisinden ileri bir tepki gerektirir).
- ❖ Öğrenci talebi yerine getirmiş ise, talebi anlamıştır.
- ❖ Öğrenci talebi yerine getirmemiş ise, talebi anlamamıştır ya da talep zordur.

Talep Etme (Örnek)

- ❖ Arda, kavanozdaki bilyelere doğru yönelir ve bilyeleri almak ister.

- ❖ Öğretmen kavanozu alır ve kapğını açar.
- ❖ Öğretmen, Arda'ya kavanozla birlikte bir kase verir ve “Kavanozdaki bilyeleri sayarak bu kaseye at.” der.
- ❖ Arda, kavanozdaki bilyelerle oynayarak bilyeleri sayar.

Seçenek Sunma

- ❖ Öğrenciye iki ya da daha fazla nesne, oyuncak ya da etkinlik seçeneği sunmak ve öğrencinin seçim yapmasını beklemektir.
- ❖ Öğrencilerin kavram ve beceri gelişimine yardımcı olmak için seçenek sunmak önemlidir ve hazırlık yapmayı gerektirir.
- ❖ Ne tür seçenekler sunulacağı belirlenmeli ve bağlam bu doğrultuda uyarlanmalıdır.

devam...

- ❖ Seçim yapmayı bilmeyen veya seçenek sunmanın ilk kez kullanıldığı durumlarda, seçeneklerden birinin öğrenci tarafından istenen bir nesne olmasına, diğer seçeneğin ise tercih edilmeyen bir araç olmasına dikkat etmek gereklidir.
- ❖ Seçenek sunma sözlü ya da sözsüz olarak, öğrencinin performansına göre farklı biçimde kullanılabilir.

Seçenek Sunma (Örnek)

- ❖ Sıla, rafta duran bebeklere uzanmak ister.
- ❖ Sıla'nın bebeklere ilgisini fark eden öğretmen hemen Sıla'nın yanına gider.
- ❖ Öğretmen bebekleri göstererek “Hangi bebeği istiyorsun? Büyük bebeği mi yoksa küçük bebeği mi?” diye sorar.
- ❖ Sıla'nın istesiği bebek boyutunu ifade etmesinin ardından bebek verilerek, davranışı pekiştirilir.

Ulaşılmaz Hale Getirme

- ❖ Öğrencinin ilgi duyduğu ya da istediği nesneleri/oyuncakları ulaşamayacağı yerlere veya kapalı kutulara koyarak ya da çocuğun istediği etkinliklere ulaşmasını geçici bir süre engelleyerek öğretim fırsatları yaratılabilir.
- ❖ Öğrencinin ulaşamayacağı yerlerdeki nesnelere elde etme isteği onun etkileşim ya da iletişim kurmasını gerekli kılar.

devam...

- ❖ Bu teknik geçici süreli olarak kullanılmalıdır.
- ❖ Öğrenci öfke nöbeti geçirdiğinde, farklı bir teknik kullanılmalıdır.
- ❖ Öğrenciyi cezalandırmak ya da denemeyi tekrarlamaya zorlamak için kullanılmamalıdır.
- ❖ Dikkatli kullanımı önemlidir.

Ulaşılamaz Hale Getirme (Örnek)

- ❖ Öğretmen, Nilgün' ün sevdiği çikolataları şeffaf kavanoz içine koyar, kapağını sıkıca kapatır ve Nilgün'ün göreceği bir yere koyar.
- ❖ Kavanozu aamayan Nilgün, "A, a." diyerek kavanozu öğretmene getirir.
- ❖ Öğretmen "Aar mısın? de." diye yönerge verir. Nilgün "Aar mısın?" dediğinde, kavanozu açarak Nilgün'e bir çikolata verir.

Az Miktarda Verme

❖ Öğrencinin ilgi duyduğu ya da istediği nesne, oyuncak, araç gereç ya da yiyecek-içecekten az miktarda vermektir.

❖ Öğrenci istediği nesnenin daha fazlasını elde etmek üzere etkileşim ya da iletişim kuracaktır.

devam...

- ❖ Bu teknik geçici süreli olarak kullanılmalıdır.
- ❖ Öğrenci öfke nöbeti geçirdiğinde, farklı bir teknik kullanılmalıdır.
- ❖ Öğrenciyi cezalandırmak ya da denemeyi tekrarlamaya zorlamak için kullanılmamalıdır.
- ❖ Dikkatli kullanımı önemlidir.

Az Miktarda Verme (Örnek)

- ❖ Öğretmen Cenk'e, çok sevdiği kirazlardan sadece bir tane verir.
- ❖ Cenk kirazları işaret ederek, "1h 1h" der.
- ❖ Öğretmen Cenk'e ne istediğini sorar ve Cenk kirazları gösterir.
- ❖ Öğretmen "Kiraz mı istiyorsun?" diye sorar.
- ❖ Cenk "Kiraz" dediğinde, öğretmen kiraz vererek Cenk'i pekiştirir.

Etkinlikleri Eksik Bırakma

- ❖ Etkinlik için gereken malzemelerin tamamını değil de bir kısmını bilerek eksik verme ya da etkinliği bırakma olarak tanımlanabilir.
- ❖ Boyama etkinliği sırasında kağıtları verip boyaları vermeme/saklama/unutmuş gibi yapma örnek olabilir.
- ❖ Beslenme etkinliğinde yemeği servis ettikten sonra kaşığı ya da çatalı bilerek unutma ya da vermeme örnek olabilir.

Etkinlikleri Eksik Bırakma (Örnek)

- ❖ Öğretmen yapıştırma etkinliği sırasında tüm öğrencilere kağıtları, desenleri ve yapıştırıcıları verir.
- ❖ Cansu'ya yapıştırıcıyı ve deseni verir ancak kağıdı vermez.
- ❖ Cansu öğretmene bakarak “Yok” der.
- ❖ Öğretmen Cansu'ya neyin yok?” diye sorar.
- ❖ Cansu “Tabak” diye yanıtlar.
- ❖ Öğretmen Cansu'ya kağıdı vererek Cansu'yu pekiştirir.

Şaşırtıcı/Beklenmedik Durumlar Yaratma

- ❖ Öğrencinin alışık olduğu etkinlikler sırasında etkinlikle ilişkili olan ya da olmayan şaşırtıcı veya beklenmedik bir durum yaratmaktır.
- ❖ Öğrenci bir şeyle uğraşırken beklenmedik bir şey söyleyerek ya da yaparak öğretim fırsatı oluşturulabilir.
- ❖ Saçma, komik ya da ilginç olaylar olabilir.

Şaşırtıcı/Beklenmedik Durumlar Yaratma

(Örnek)

- ❖ Öğretmen öğrencilere hayvanları anlatırken köpek resmini göstererek “Cik Cik” der.
- ❖ Sabri gülererek “Ih ih” diye tepkide bulunur.
- ❖ Öğretmen “Ne oldu Sabri? Neden güldün?” diye Sabri’ye sorar.
- ❖ Sabri, “Hav hav” diye tepkide bulunur.
- ❖ Öğretmen, köpek resmini gösterir ve “Hav hav” der.

Paralel ve Kendi Kendine Konuşma

❖ Günlük yaşamda öğrencilerin yaptıklarını ya da öğretmenin kendi yaptıklarını öğrenciden herhangi bir tepki beklemeden sözel ifade etmek öğretim fırsatları sunar.

❖ Paralel konuşma, öğrencinin gördüğü ya da yaptığı şey hakkında duyabileceği biçimde konuşmaktır.

❖ Kendi kendine konuşma ise, öğretmenin kendi yaptığı ya da gördüğü şeyi sözel olarak ifade etmesidir.

devam...

- ❖ Paralel konuşma ve kendi kendine konuşma öğrencinin o anki durumu netleştirmesine katkıda bulunur.

- ❖ Öğrencinin konuşulan şeye ortak dikkat yöneltmesi önemlidir çünkü bu an öğrenme için en uygun andır.
- ❖ Öğrencilerin yeni sözcükler ya da araç gereç işlevlerini öğrenmelerine fırsatlar sağlarlar.

Paralel ve Kendi Kendine Konuşma (Örnek)

- ❖ Öğretmen oyun köşesinde evcilik oynamakta olan Aylin'in yanına gider.
- ❖ Aylin'e ve elindeki oyuncaklara bakarak “Aa burada fincanlar var. Bu fincanlarla kahve yapsam ve Zehra Öğretmen'e ikram etsem. Acaba, bu tabaklara kurabiye koyup onları da mı versem?” gibi sözel ifadelerle paralel konuşma yapar.
- ❖ Bu konuşma sırasında öğretmen Aylin'den herhangi bir tepki beklemez.

Genişletme

- ❖ Öğrencinin kullandığı sözcük ya da ifadeleri, yetişkinin bir iki sözcük ekleyerek tekrar etmesi ve öğrenciye model olmasıdır.

- ❖ Öğretmen, öğrencinin söylediklerini dikkatlice söyleyerek ne söylemek istediğini anlamaya çalışır ve öğrencinin söylemek istediğini tamamlayarak tam cümle biçiminde söyler.
- ❖ Öğretmen öğrenciyi anladığını gösterir ve daha geniş bir dil örneği sunar.

Genişletme (Örnek)

- ❖ Elinde kamyonla oynayan öğrencinin “kamyon” demesi üzerine öğretmenin “kırmızı büyük kamyon” demesi genişletme için örnektir.
- ❖ Arkadaşının eline bakarak “Bebek” diyen öğrenciye öğretmenin “Bebek ağlıyor. Mama istiyor.” demesi genişletme için bir örnektir.